

NR 1
MAJ 2009

Kvartalsrapport

Lantbrukets Lönsamhet

Lantbruket är viktigt för samhällsekonomin

Under flera års tid har LRF Konsult årligen presenterat en rapport som visar på lönsamheten inom svenskt lantbruk. I syfte att öka aktualiteten och därmed ge ett bättre besluts- och planeringsunderlag för den enskilde företagaren kommer rapporten framöver att publiceras fyra gånger per år.

I kvartalsrapporten finns en kortfattad redogörelse över den aktuella lönsamheten inom de olika driftsinriktningarna växtodling, gris, mjölk, nöt och skog. För varje driftsinriktning finns också en analys samt ett antal goda råd som den enskilde lantbrukaren har nytta av. I varje kvartalsrapport sker en fördjupad analys av någon driftsinriktning och i detta nummer handlar det om nötköttsföretagens situation.

Totalt sett är konjunkturläget dystert för lantbruksnäringen och det finns ännu inget som tyder på ökad konsumtion eller brist på världsmarknaden. Allmän lågkonjunktur och finansiell oro i världen gör också att situationen idag är extra svår att prognostisera. Företag med fler affärer på gården eller med kraftig specialisering och/eller hög effektivitet kan dock fortfarande ha en god lönsamhet oberoende av driftsinriktning.

Lönsamheten bland mjölkföretag har på kort tid drastiskt försämrats. Det finns idag inga tecken som tyder på att situationen kommer att bli bättre inom de närmaste sex månaderna. Den pressade av-sättningsmöjligheten har ökat trycket på den svenska närmaknaden.

Grisföretagens efterlängtade lönsamhetshöjning har inte blivit så kraftig som vi förväntade oss. Detta beror på likviditetskris bland köpare i Europa och prishöjningar på proteinfoder. Det kan dock vara ett bra läge för nyinvesteringar, då konjunkturcykeln förefaller att ha förlängts.

Om du har likviditetskris och skog, låna hellre pengar än att avverka, då skogskonjunkturen fortsätter nedåt. Lägre konsumtion har lett till prispress på trävaror, papper och massa. För sågade trävaror har priserna sjunkit med drygt 40 procent sedan toppnoteringen i mitten av 2007.

Lönsamheten för växtodlingsföretagen kommer att vara mycket varierande mellan olika företag. Resultatförsämringar på 80 procent jämfört med 2008 är inte orimligt för de växtodlingsföretag som inte har möjlighet att anpassa sig till nya marknadsförutsättningar.

Stora variationer i både avräknings-, foder- och kalvpris gör att skillnaden i resultat är stor mellan olika nötköttsföretag. Nötköttsföretagen är beroende av tydliga och långsiktiga marknadssignaler och starka affärspartners som har både mod, kreativitet och styrka att förädla och framförallt höja värdet på det svenska nötköttet.

Jord- och skogsbruket är viktigt för samhällsekonomin och Sveriges BNP. Redan innan finanskrisen var de gröna näringarna större än bilindustrin både till värde och till antal arbetstillfällen. För de gröna näringarna gäller det att ta fram de varor som konsumenten efterfrågar när det vänder och på vägen dit.

Kvartal 1 visar:

- För liten konkurrens bland dem som säljer insatsvaror till det svenska lantbruket håller prisnivåerna uppe
- Bruttovinsten för slaktgrisföretagen går just nu med plus 156 kronor jämfört med minus 9 kronor motsvarande vecka 2008, men det är långt kvar till en uthållig driftsresultatsnivå
- Mjölkföretagen har tappat 2,9 miljarder i mjölkintäkter
- Priset på ädlare kött detaljer sjunker då konsumenterna har mindre i plånboken
- Likviditetskris hotar de flesta företagen, men hugg inte skog utan låna hellre pengar då lönsamheten sjunker stadigt i skogsnäringen

Tendenser 2009

- Alla som odlar håller i handelsgödselpåsen
- Foderpriset sjunker inte lika mycket som beräknat, beroende på höjda sojapriser och en svag krona
- Det är ännu möjligt att göra väl avvägda investeringar i grisnäringen då konjunkturtoppen dröjer. Den totala volymen av griskött minskar mer än beräknat i EU, vilket kommer att gynna prisutvecklingen
- Nötkötts- och mjölkföretagen får mindre intäkter beroende på att marknaden inte fungerar optimalt och nya betesmarksregler
- 10 procent av de danska lantbrukarna hotas av konkurs. Det svenska lantbruket är inte där ännu, men om den pressade lönsamheten fortsätter under mer än ett år kan läget bli lika allvarligt i Sverige.

Växtodlingsföretaget

Preliminära siffror från Jordbruksverket pekar på en svensk spannmålsareal i nivå med 2008, men med en viss skillnad av grödor. Skördestorleken är svår att bedöma idag, men med en normal väderlek borde den bli något större än för 2008.

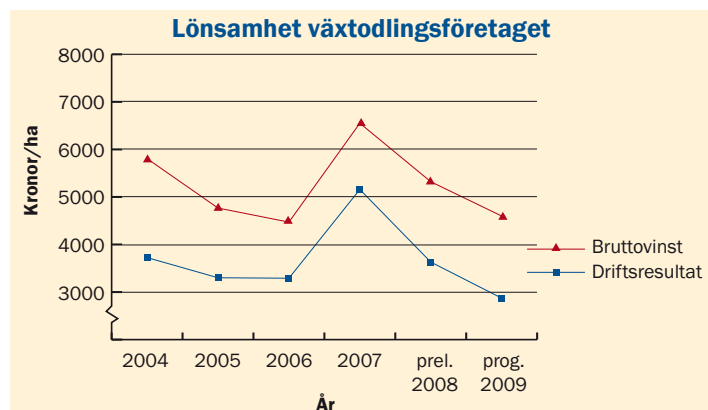
I april är det svårt att bedöma skördens storlek totalt i världen i förhållande till efterfrågan för 2009/2010, men International Grain Council IGC har i mars gjort en första prognos som pekar på nästan balans. Tar man hänsyn till lagret, cirka 340 miljoner ton, så räcker spannmålen 2009 men överskottet minskar något inför 2010/2011. Det beror bland annat på en högre konsumtion i takt med att lågkonjunktorens effekter avtar. Planera därför höstsådden 2009 väl då priserna prognostiseras öka inför 2010 års skörd.

Växtodlingssäsongen 2009 är starkt präglad av höga priser på insatsvaror och lägre avräkningspriser på spannmål. Detta medför att det finns mindre marginaler i spannmålskalkylen inför årets vårådd. I ett sådant marknadsläge är det viktigt att noga överväga alla produktionsbeslut och anpassa produktionen till ett år med lägre lönsamhet. När du läser detta är en stor del av vårådden avklarad och en del kvävegivor utkörda. Flertalet har i år valt bort gödsling med fosfor och kalium för att koncentrera sig på att välja en ekonomiskt optimal kväveinsats. Pristillståndet mellan produkt och kvävepris har 2009 förändrats från 10 till 16. De rekommenderade kväveinsatserna blir därför cirka 30 kilo N lägre per hektar för fodervete och cirka 20 kilo N per hektar för korn i jämförelse med växtodlingssäsongen 2008.

Som redovisades i Lantbrukets Lönsamhet 2008 kommer lönsamheten för växtodlingsföretagen att vara svag och mycket varierande. Ett resultatapp på 80 procent jämfört med 2008 är inget orimligt om man kör på som man brukar göra, utan hänsyn till de ökade kostnaderna för insatsvarorna. I många fall har man inte mycket val då insatsvarorna redan är inköpta. Marginalerna i spannmålskalkylerna kommer att vara mindre eller obefintliga beroende på strategi. Håll likviditetsanalysen ständigt uppdaterad.

Att tänka på:

- Optimera kvävegivan med avseende på grödans lönsamhet.
- Sätt upp mål för spannmålsproduktionen. Vilket är ditt lägsta godtagbara avräkningspris för din verksamhet?
- Fundera kring vilken försäljningsstrategi du ska ha under växtodlingssäsongen 2009/2010. Hur stor andel av produktionen kan vara lämplig att prissätta innan skörd?

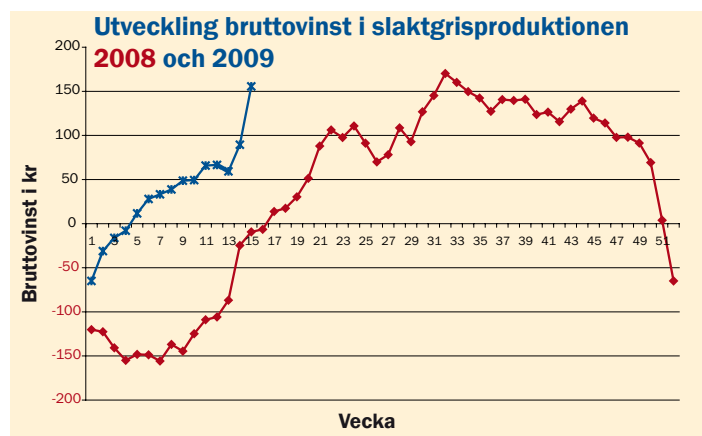

Grisköttföretaget

Det är fortfarande möjligt att göra väl övervägda investeringar och ändå hinna med att sälja när grispriserna når toppen under 2010.

Temperaturen stiger på grisköttmarknaden. I Sverige har spotmarknadspriset på griskött under mars-april stigit fem veckor i rad och i Europa (framförallt Danmark, Tyskland och Holland) är pristrenden på uppåtgående under de senaste veckorna. Förklaringen är minskade slaktvolymerna på den europeiska marknaden på grund av rekorddålig lönsamhet och stor utslagning av grisföretagare under 2007/2008, vilket nu ger positiv effekt på priset.

Analytikerna i DMA (Danish Meat Association) trodde i december 2008 att medelpriset för danskt griskött skulle hamna på 10,00 dkr under 2009, men efter första kvartalet, så skriver de ner prognosen för 2009 till 9,42 dkr (strax under 2008 års medelpris). Valutakris och svårighet att få långa kontrakt har slagit hårt mot ett exportintensivt land som Danmark. Exempelvis har exporten till öststaterna minskat med 30 procent hittills i år. Även om början till högkonjunkturen flyttas fram något, från slutet av 2009 till 2010, så ser utsikterna lovande ut i Danmark och Sverige, med stigande priser på griskött, låga räntor och sjunkande foderpriser.

Bruttovinsten för en svensk slaktgris har under första kvartalet 2009 förbättrats med drygt 150 kronor jämfört med föregående år, men med tanke på att bruttovinsten för första kvartalet 2008 var negativ, -129 kronor, är det för tidigt att tala om en högkonjunktur. Foderpriserna har sjunkit, främst tack vare lägre spannmålspriser. Däremot har proteinråvarorna, framförallt soja, stigit i pris, beroende på en hög dollarkurs och oro för torkan i Sydamerika. Oron för dåliga skördar har klingat av, men kostnaden för de som använder GMO-fri soja belastar det svenska priset med cirka 35 öre per kilo och den kostnaden kan komma att stiga framöver.

Foderkostnaden per gris kan man som företagare påverka, genom bra produktionstekniskt resultat och prisbevakning på foderråvaror. Men med tanke på att det är god efterfrågan på grisar på den svenska marknaden, så finns det kanske mest pengar att hämta genom att lyckas i en prissförhandling med köparna. Flerårskontrakten löper snart ut och med en fungerande spotmarknad ges den aktive möjligheter att öka sina intäkter. På kort och lång sikt gäller det att öka sin produktionseffektivitet. En tredjedel tjänar idag dubbelt så mycket oavsett avräkningspris som den sämre tredjedelen.

Att tänka på:

- Pressa foderkostnaderna genom kontinuerlig bevakning av priserna på fodermarknaden. Vid stora variationer på spannmålspriset kan färdigfoder vara ett bättre alternativ än spannmål.
- Lägg upp en strategi inför prissförhandling med slakterierna.

Mjölföretaget

Mjölkkrisen har sjunkit på grund av pressade världsmarknadspriser. Det produceras för mycket mjölk i världen, samtidigt som efterfrågan på mejeriprodukter har minskat. Lager av smör och mjölkpulver byggs upp, läget förvärras ytterligare av den allmänna ekonomiska krisen.

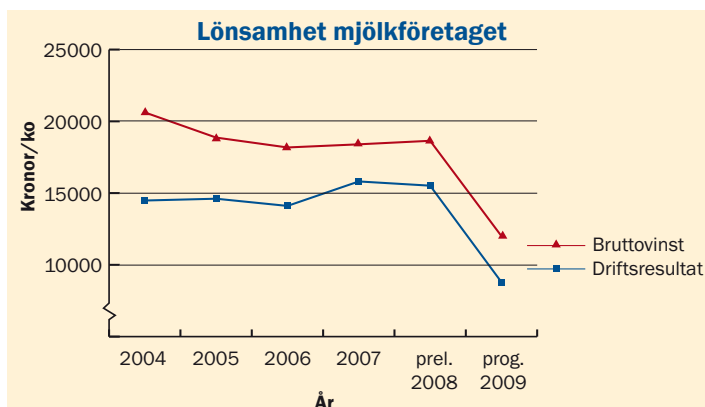
Kostnaden för inköp av kraftfoder är fortfarande hög. Priset hålls uppe av att den svaga kronan gör att det blir dyrare att köpa in råvaror till fodertillverkningen. Detta påverkar bland annat kostnaden för att köpa soja, vilket gör att koncentratet påverkas mer negativt än färdigfodret. Kostnaden för det ekologiska koncentratet har ökat 34 procent på ett år, vilket bland annat beror på prisutvecklingen på den rostade sojabönan. Vad som händer med foderpriset framåt är i dagsläget svårbedömt, då marknaden ger otydliga signaler.

Kostnaden för diesel har sjunkit med nästan 20 procent på ett år, men visar nu tendens att stiga uppåt igen. Historiskt sett brukar priset stiga under sommarmånaderna. Elkostnaden hålls nere av den allmänt rådande ekonomikrisen. Kostnaden för gödning bör sjunka framöver. Den låga räntan påverkar såklart lönsamheten i mjölkföretaget positivt, men det gäller att vara aktiv i sin dialog med banken.

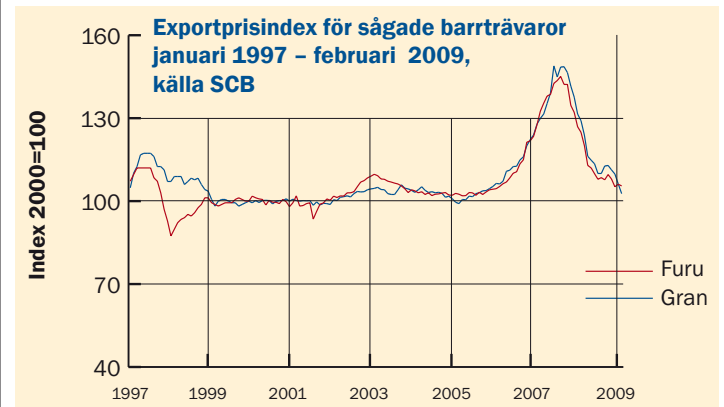
Lönsamheten i mjölkföretaget kommer att vara fortsatt pressad under hela 2009. Förutom sänkta avräkningspriser och höga kostnader, har många mjölkföretag i södra delarna av Sverige lidit brist på grovfoder under våren, vilket gjort att de tvingats att köpa in grovfoder till höga prisnivåer. Detta har knappast förbättrat lönsamhetsläget. Driftresultatet minskar för helåret med cirka 43 procent. För första gången går troligen mjölkföretaget minus när gårdsstödet räknas bort. Jämfört med första kvartalet 2008 har mjölkkrisen minskat med 30 procent eller cirka 1 krona per kilo mjölk. På medelföretaget innebär det 460 000 kronor i minskade intäkter. På kostnadssidan handlade övervägande delen av mjölkföretagen handelsgödsel till de högsta nivåerna som rådde under hösten 2008. Trots kostnads-sänkning ser lönsamhetsprognosen för 2009 ut att ge en minskad arbets- och kapitalinkomst med drygt 60 procent jämfört med 2008 eller cirka 2,1 miljarder i resultattapp för samtliga mjölkföretag.

Att tänka på:

- Lönsamheten i mjölkproduktionen kommer att påverkas mycket mer och snabbare av vad som händer på världsmarknaden. Det blir därför ännu viktigare att jobba strategiskt med ditt mjölkföretag.
- Ta ett grepp över hur ekonomin ser ut i dagsläget. Det gäller att ha en total kontroll på likviditetsflödet i företaget. Att göra en likviditetsbudget, en prognos eller en känslighetsanalys kan vara bra hjälpmedel, eller varför inte ett "Framtidssamtal Mjölk".
- Ta en tidig kontakt med bank och kreditgivare för att diskutera den enskilda gårdens ekonomiska situation.

Skogsföretaget

Skogsägarnas lönsamhet är till stor del beroende av priserna som betalas för deras virke. Generellt sett kommer 70 procent av skogsägarens intäkter från timmerförsäljning. Under de senaste sex månaderna har priserna på timmer sjunkit över hela landet. Listpriset på talltimmer har sjunkit med 10–15 procent i Norrland och Svealand. Sänkningen i Götaland har varit mindre, men då från en lägre nivå. På grantimmer har sänkningen varit större än för tall över hela landet. Norrland har fortfarande de högsta priserna på både timmer och massaved. Jämfört med våren 2008 har listpriserna på barmassaved gått ner med 15–25 procent i Götaland, Svealand och södra Norrland, medan de ligger på ungefär samma nivå längre norrut i landet. Lokala variationer förekommer.

Den verkliga sänkningen är större då de flesta premier och tillägg som virkesaktörerna lockat med är borttagna. En ljusning som kan komma under året, är stigande priser på energived. Sjunkande produktion av framförallt sågat virke gör att utbudet av biprodukter som spån och bark till energiproduktion har minskat och därmed skapas större efterfrågan på energived. Efterfrågan är fortsatt god på energi från skogen.

Anledningen till de försämrade villkoren på marknaden är den rådande konjunkturen för skogsindustrin. Lägre konsumtion har inneburit prispress på trävaror, papper och massa. För sågade trävaror har priserna sjunkit med drygt 40 procent sedan toppnoteringen i mitten av 2007. De flesta av de svenska sågverken går med röda siffror under våren och flera kommer få det riktigt tufft ekonomiskt under 2009. Nedläggning och begränsning av kapacitet syns över hela landet både vad gäller sågverk och massaindustri. Våra grannländer har det värre eftersom den svenska industrin gynnas av den svaga kronan. En ljusning av konjunkturen kan möjligtvis skönjas under hösten då nedskärningar i produktionen kan få effekt. En vändning av marknaden kommer troligtvis tidigast under 2010. Mycket hänger på att byggmarknaden åter tar fart. Sveriges skogsägare kommer att få se högre priser på sin råvara i takt med att konjunkturen förbättras och förhoppningsvis även ökad lönsamhet. Men räkna in 2009 som ett mellanår och se istället till att bygga för framtiden. Är du i likviditetsbrist hugg inte skog utan lös det med lån istället. Under en lågkonjunktur måste du vara mer aktiv med din planering så att du hugger vid rätt tidpunkt och de sortiment som din köpare vill ha.

Att tänka på:

- Planera inte avverkningar enbart efter skogstillståndet, utan efter hur marknaden utvecklas och efter din egen skattesituation.
- Satsa tid och resurser på att röja och gallra för att få mer betalt vid avverkning i framtiden.
- Fundera på behov av säkerheter vid betalningsplan.

Marknadsanalys Nötkött

Hittills under 2009 så har vi slaktat ungefär lika mycket nötkreatur som under samma period förra året. Dock har koslakten ökat något mellan 2009 och 2008. Utvecklingen av avräkningspriset har varit sparsam, med endast några enstaka höjningar sedan årsskiftet. En lägre efterfrågan på nötkött under hösten 2008 har lett till långa väntetider för många nötköttsproducenter under slutet av året. Detta har i sin tur lett till god tillgång på slaktdjur i början av 2009.

Eftersom tillgången på slaktdjur beräknas vara relativt stabil under 2009 så kommer två faktorer spela en stor roll för avräkningspriset 2009: koslaktens utveckling i Sverige och EU samt nötköttskonsumtionen framförallt i Sverige. Om det kommer en större andel kor till slakt under våren så kommer en ökning av avräkningspriset att bromsas. Givetvis så kommer även nötköttskonsumtionen att påverka utvecklingen av avräkningspriset, både i volym och vilka detaljer vi väljer att konsumera. Den konsumtionsminskning som har skett under 2008 på främst ädla detaljer har påverkat priset på nötkött. Importen från Brasilien förväntas att återupptas i större omfattning under 2009, men prisnivån är högre och det kommer troligen inte att pressa priset i någon större omfattning.

Förändring i tillgång på kalv mellan åren

Vi får en lägre tillgång på mjölkkraskalvar och en större tillgång på köttkraskalvar i Sverige. Under 2008 fick vi en ökad tillgång på kalvar med cirka 4000 kalvar eller 0,8 procent, totalt föddes 527 551 kalvar. Troligen så kommer antalet födda kalvar att vara ungefär detsamma eller något lägre under 2009.

Alternativa vägar undersöks

Just nu finns det ett stort intresse från både producenter, handel och konsumenter för närproducerade livsmedel. En mängd samarbeten är under uppstart mellan enskilda producenter, butiker och grupper av företag som kan leverera i större skala till flera butiker eller kedjor.

Den låga svenska kronan har öppnat upp för export av slaktdjur till Danmark och Finland. Det sker dock i en liten omfattning men speglar en ökad valfrihet och mindre bundenhet mot enskilda slakterier. Med

ett utländsk ägande av en stor del av den svenska boskapsslakten så kanske tanken är mindre främmande för många att sälja boskapen direkt över gränsen.

Stora variationer i både avräknings-, foder- och kalvpris över året gör att skillnaden i driftsresultat är stor mellan företagen. För att skapa en stabilitet i företaget så är det bra att t.ex. försöka få ett mellangårdsavtal med kalvar till ett fast pris över året. För den som har jämna leveranser över året spelar variationer av avräkningspriset mindre roll. Jämna leveranser gör dig också till en attraktiv affärspartner för slakteriet, vilket kan generera ett högre avräkningspris. Stora svängningar i priset på spannmål ger mindre effekter för den som producerar sitt eget foder.

Hot och möjligheter i framtiden

För att Sverige ska ha en stabil nötköttsproduktion så krävs det framförallt lönsamhet inom nötköttsproduktionen. Nötköttsföretagen är beroende av starka affärspartners som har både mod, kreativitet och styrka att förädla och framförallt höja värdet på det svenska nötköttet.

Nötköttsföretaget

Lönsamheten för olika typer av nötköttsföretag har varit neråtgående sedan 2004. Bruttovinsten per hektar prognostiseras att minska med 20-25 procent under perioden 2004-2009. Troligen kommer ingen lönsamhetsförbättring att ske under 2009, då intäkterna inte ökar tillräckligt för att täcka de totala kostnadsökningarna. Första kvartalet har inletts av svårigheter att sälja djuren vilket har ökat kostnaderna ytterligare.

För att uppnå lönsamhet är en ökad medvetenhet om behovet att vara företagare viktig. I takt med ökad frikoppling och en större osäkerhet runt stödsystemen så måste nötköttsföretagaren vara flexibel och kostnads-effektiv. Större svängningar både på intäkts- och kostnadssidan kommer att ställa större krav på nötköttsföretagaren.

Tre viktiga frågor för ett lönsamt nötköttsföretagande

Nivån på avräkningspris och insatsvaror kommer att variera, det kan vi vara säkra på. Den enda som kan påverka utveckling och riktning på det enskilda nötköttsföretaget är företagaren själv. För att lyckas med sitt nötköttsföretagande så finns det tre viktiga frågor att ställa sig:

- Vilka styrkor har mitt företag och hur kan jag utveckla dessa?
- Vilka svagheter har mitt företag och hur kan jag förbättra dessa?
- Vilken målsättning har jag med mitt företag och hur ska den uppnås?

Genom att ställa sig dessa frågor regelbundet och aktivt jobba med dem så kommer man att styra riktningen i företaget och därmed öka lönsamheten.

Gästskribent Marknadsanalys Nötkött,
Theres Strand, Taurus

